

LUNDS
UNIVERSITET

YTTRANDE

2009-02-05

Dnr LS 2009/122

Rektor

Yttrande över remiss: SOU 2008:77. Möjlighet att leva som andra. Ny lag om stöd och service till vissa personer med funktionshinder. Slutbetänkande av LSS-kommittén.

Lunds universitet ställer sig i huvudsak positiv till utredningens förslag. I utredningen finns också redovisningar av aktuell forskning från olika ämnesområden, vilka tillsammans med utredningens egna undersökningar och sammanställningar pekar på att det finns ett gott faktaunderlag.

Universitetet begränsar sitt remissyttrande till att i huvudsak beröra frågorna om den rättsliga regleringen av rättigheter, insatsen personlig assistans och huvudmannaskap och med visst fokus på den så kallade tredje personkretsen.

1. Rättighetskonstruktionen

Utredningen har övervägt alternativ till att reglera insatserna i LSS som rättigheter, i form av så kallad skyldighetslagstiftning, som inte ger den enskilde samma starka rättsliga ställning. Emellertid har argumenten för att bevara rättighetskonstruktionen kommit att väga tyngre och därmed har inga förändringar i den rättsliga konstruktionen föreslagits. Detta ser universitetet som positivt.

2. Huvudmannaskap och finansiering

I många avseenden torde det säkert vara en fördel att huvudmannaskapet för insatsen personlig assistans helt förs över på Försäkringskassan. Härmed försvinner kommunens möjlighet att definiera behovet så att det ligger strax över brytpunkten då kostnaden övergår på Försäkringskassan. Å andra sidan tillkommer, om förslaget till lagtext blir lag, en ny risk för kostnadsmissigt anpassad gränsdragning genom att behovet i det enskilda fallet definieras strax under den föreslagna brytpunkten, definierad som ett grundläggande behov omfattande minst 20 timmar. Det finns en uppenbar fara att denna 20-timmarsgräns kommer att leda till att personer, som idag har personlig assistans, kommer att förlora denna. För att sörja för dessa personer, och andra, föreslår man en ny insats, nämligen personlig service med boendestöd. Detta förefaller vara ett angeläget tillägg.

3. Särskilt om personlig assistans

Förslaget att införa ett golv för rätten till personlig assistans vid 20 timmars grundläggande behov i genomsnitt per vecka i kombination med att huvudmannaskapet för insatsen helt överförs till Försäkringskassan kan, förutom vad som nämnts ovan, komma att innebära en minskad betydelse av socialt och psykologiskt professionella tjänstemäns inflytande och därigenom anpassning av

besluten i förhållande till enskildas behov och förutsättningar. Den erfarenhetsmässiga och professionella kompetens som finns i den kommunala socialtjänsten har ingen motsvarighet i de lokala försäkringskassorna. Lagstiftningens öppna konstruktion kräver sådan kompetens för en god rättstillämpning. Den ganska öppna lagstiftningen kräver en god sakkunskap hos den tillämpande myndigheten. Universitetet vill därför föreslå att det i den föreslagna lagstiftningen införs en bestämmelse om att Försäkringskassan måste ha den socialt utbildade personal som krävs för uppgiften att i enskilda fall bedöma behov och förutsättningar.

Mot bakgrund av vad som här framförts finner universitetet anledning att också föreslå, att i den aviserade uppföljningen av den nya lagstiftningens tillämpning noga, undersöka om ändringen leder till en "fyrkantig" eller schablonmässig tillämpning av reglerna utan det professionella inflytandet över tillämpningen i enskilda fall som nu finns i socialtjänsten. Försäkringskassans "interna meddelande" som kallas IM 2007:161 är ett uttryck för en sådan centraliserad och schabloniserad styrning.

4. Särskilt om den tredje personkretsen och de psykiskt funktionshindrade
Socialstyrelsens och länsstyrelsernas slutrapport från en nationell tillsyn 2002-2004: *Kommunernas insatser för personer med psykiska funktionshinder (2005)*, visar bland annat att den tredje personkretsen inte erhåller insatser i den omfattning som man kan förvänta sig utifrån kunskap om gruppens behov och gruppens storlek. Bland annat pekar man på oklarheterna i definitionen av målgruppen som en anledning till att insatserna inte når fram. Vidare påpekas att det råder brist på kommunala styrdokument för denna grupp.

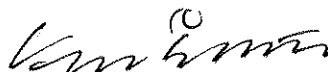
I det nu framställda förslaget till ändrad lagstiftning finner vi inte att dessa brister rättsligt har åtgärdats. I stället permanentar förslaget en konstaterad svaghet i den nu gällande lagen. En brist som har sin grund i att den tidigare psykiatriutredningen aldrig kom att integreras i handikappolitiken. Lagstiftningens krav på "varaktig funktionsnedsättning som är stor", "att den förorsakar betydande svårigheter" och "därmed leder till omfattande behov", lämnar alltför stort utrymme för att utdefiniera psykiskt funktionshindrade från att omfattas av LSS.

Universitetet förordar att den tredje personkretsens tillhörighet stärks i den fortsatta beredningen av lagförslaget och att frågan också ges särskilt fokus i den aviserade uppföljningen av lagstiftningens tillämpning.

Beslut om att avge yttrandet har fattats av undertecknad rektor i närvaro av förvaltningschefen Marianne Granfelt efter föredragning av professorn Karsten Åström. I beredningen har även professor Sune Sunesson deltagit.

Per Eriksson

Karsten Åström
(Rättsociologiska enheten)

Exp:

Socialdepartementet (6 ex + elektroniskt)

Malou Engberg de Carvalho, samhällsvetenskapliga områdets kansli

Sune Sunesson, samhällsvetenskapliga områdets kansli

Karsten Åström, Rättssociologiska enheten